

Kraków

**RAPORT z I i II ETAPU
KONSULTACJI SPOŁECZNYCH DOTYCZĄCYCH UCZCZENIA
PAMIĘCI ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ**

Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK

27 marca 2019 Rada Miasta Krakowa podjęła uchwały:

- *Nr XII/188/19 w sprawie uchylecia uchwał Rady Miasta Krakowa w sprawie wzniesienia pomnika armii Krajowej oraz lokalizacji pomnika Armii Krajowej, uchylając tym samym wszystkie wcześniejsze uchwały z lat 2010 – 2012 w sprawie wzniesienia i lokalizacji pomnika.*
- *Nr XII/189/19 w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących uczczenia pamięci żołnierzy Armii Krajowej, postanawiając o przeprowadzeniu konsultacji społecznych na terenie miasta Krakowa w sprawie formy uczczenia pamięci żołnierzy Armii Krajowej, a w szczególności w sprawie rozstrzygnięcia kwestii wzniesienia pomnika Armii Krajowej.*

Celem prowadzonych konsultacji społecznych jest:

**ustalenie formy i miejsca uczczenia żołnierzy Armii Krajowej
poprzez poznanie oczekiwań i preferencji mieszkańców Krakowa
oraz rozstrzygnięcie kwestii
wzniesienia pomnika Armii Krajowej u stóp Wawelu.**

Konsultacje społeczne odbywają się w trzech etapach:

- 1. I etap** – zakończony, który trwał od 1 do 30 czerwca 2019 r. i obejmował zgłaszanie przez mieszkańców propozycji formy i miejsca uczczenia żołnierzy Armii Krajowej, za pomocą formularza konsultacyjnego oraz dwa dyżury ekspertów, które odbyły się 17 i 25 czerwca br. w siedzibie Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia przy ul. Brackiej 10.
- 2. II etap** – zakończony, który trwał od 1 lipca do 31 sierpnia 2019 r. poświęcony był analizie wszystkich zgłoszonych propozycji oraz pozyskiwaniem opinii komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Krakowa, jak również instytucji zewnętrznych w zakresie możliwości realizacji w miejscu i zaproponowanej formie uczczenia pamięci żołnierzy Armii Krajowej w Krakowie.
- 3. III etap** – otwiera dzisiejsze spotkanie konsultacyjne dla mieszkańców Krakowa, podczas którego chcemy zaprezentować podsumowanie I oraz II etapu i wstępnie wypracować rekomendacje co do formy i miejsca uczczenia pamięci żołnierzy Armii Krajowej oraz określić wytyczne do formuły planowanego panelu obywatelskiego.

Podczas I etapu konsultacji mieszkańcy złożyli **303 formularze**, które po weryfikacji obejmują:

288 zgłoszeń spełniających kryteria

- 4** zgłoszenia spełniające tylko kryterium w części dotyczącej wskazania miejsca bez określenia formy
- 1** zgłoszenie spełniające kryterium jedynie w części dotyczącej formy bez wskazania lokalizacji
- 10** zgłoszeń nie spełniających kryteriów

Analizie poddano **288 zgłoszeń** spełniających kryteria.

- **168 zgłoszeń** – to głosy sprzeciwu wobec uczczenia pamięci żołnierzy AK pomnikiem „Wstęga pamięci” ze wskazaniem innej formy upamiętnienia oraz innego miejsca
- **120 zgłoszeń** – to głosy za uczczeniem pamięci żołnierzy AK pomnikiem „Wstęga pamięci”

Szczegółowa analiza 288 zgłoszeń spełniających kryteria:

1. zgłoszenia stwierdzające, że w Krakowie nie potrzeba wprowadzać więcej form uczczenia pamięci żołnierzy AK – 5
2. zgłoszenia informujące o istniejącym pomniku na Bulwarze Czerwieńskim upamiętniającym bohaterów AK – 7
3. zgłoszenia dotyczące obszaru wokół Muzeum Armii Krajowej – 3
4. zgłoszenia w sprawie remontu ul. Cichociemnych AK w Krakowie – 13
5. zgłoszenia uczczenia pamięci tablicą pamiątkową – 4
6. zgłoszenia uczczenia pamięci poprzez wzniesienie pomnika – 204
7. zgłoszenia uczczenia pamięci poprzez utworzenie parku bądź skweru – 29
8. zgłoszenia uczczenia pamięci poprzez posadzenie drzewa – 4
9. zgłoszenia uczczenia pamięci na inne sposoby niż ww. wymienione – 19

Ad. 1

Zgłoszenia (5) stwierdzające, że w Krakowie pamięć żołnierzy Armii Krajowej jest wystarczająco uczczona i nie potrzeba wprowadzać więcej form, bowiem istnieje już Muzeum Armii Krajowej (jedyne w Polsce); pomnik na Bulwarze Czerwieńskim; ulica o nazwie Armii Krajowej, tablica pamiątkowa na kamienicy przy ul. Powiśle.

Ad. 2

Zgłoszenia (7) informujące o istniejącym od 1992 roku na Bulwarze Czerwieńskim pomniku *Polski Walczącej* autorstwa prof. Bronisława Chromego.

Pomnik przedstawia trzy orły symbolizujące trzy pokolenia Polaków walczących o niepodległość i upamiętnia:

- żołnierzy Polski Walczącej poległych na frontach II wojny światowej
- bohaterów Armii Krajowej
- żołnierzy Rzeczypospolitej Polskiej straconych, prześladowanych i zmarłych w czasach terroru hitlerowskiego i stalinowskiego

Na Bulwarze Czerwieńskim w 1992 roku odsłonięto pomnik *Polski Walczącej* poświęcony Armii Krajowej, nazwany oficjalnie *Pomnikiem Czynu Zbrojnego Żołnierzy Polski Walczącej*.

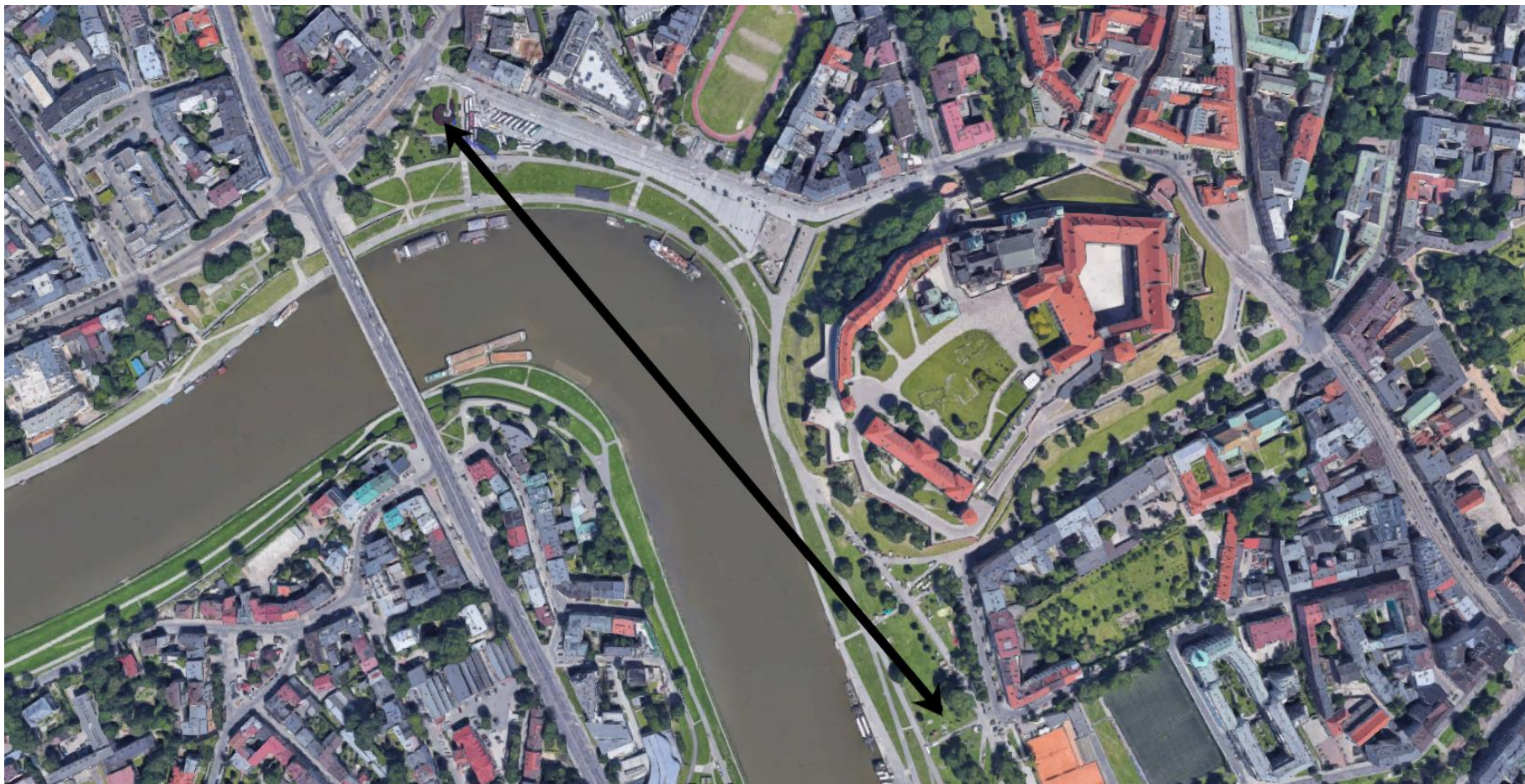
Pomnik zlokalizowany jest w rejonie gdzie dokonano dwóch zamachów na dwóch generałów Friedricha Krügera i Wilhelma Koppego szefów SS i policji GG - głównych odpowiedzialnych za ludobójstwo i terror na terenie Generalnego Gubernatorstwa.

Ten pomnik wraz tablicami upamiętniającymi działalność Polskiego Państwa Podziemnego, Armii Krajowej i harcerskich Szarych Szeregów, ufundowanymi przed laty społecznym wysiłkiem, razem z istniejącym w Krakowie Muzeum Armii Krajowej i oddziałami Muzeum Krakowa jest dowodem na kultywowanie w Krakowie pamięci o konspiracji i walce Polaków, w tym również Krakowian, podczas niemieckiej okupacji.

Bulwar Czerwieński

odległość (w linii prostej blisko 600 m) pomiędzy pomnikiem „Polski Walczącej”,
a miejscem wmurowania kamienia węgielnego pod pomnik „Wstęga Pamięci”

Ad. 3

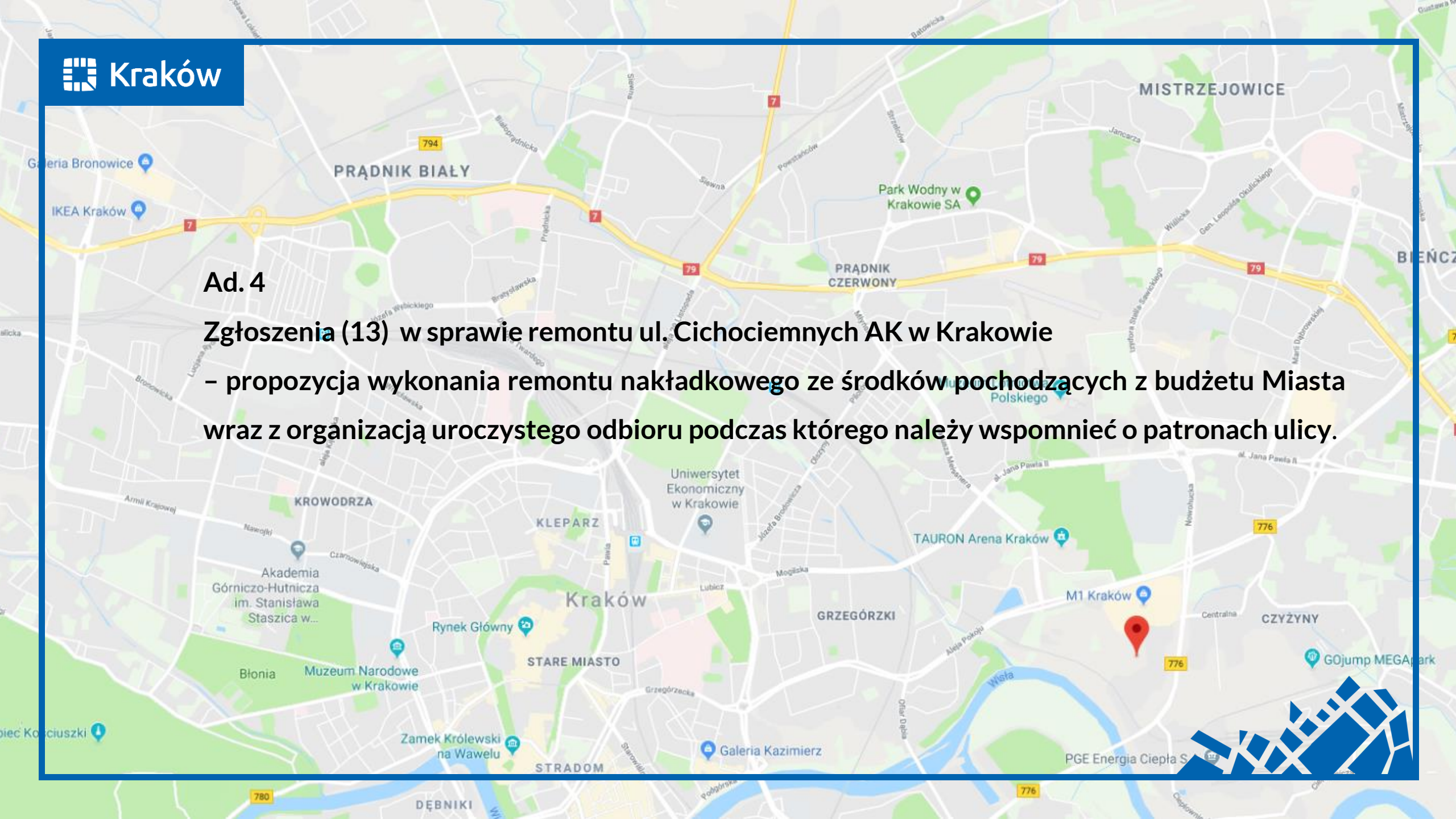
Zgłoszenia (3) dotyczące zagospodarowania obszaru wokół Muzeum Armii Krajowej, a zwłaszcza poprawienia dróg dościa czy dojazdu do Muzeum. Pozwoli to na zaakcentowanie tej ważnej instytucji kultury oraz na lepsze wykorzystanie potencjału, jaki jest w tym Muzeum.

Ad. 4

Zgłoszenia (13) w sprawie remontu ul. Cichociemnych AK w Krakowie

- propozycja wykonania remontu nakładkowego ze środków pochodzących z budżetu Miasta wraz z organizacją uroczystego odbioru podczas którego należy wspomnieć o patronach ulicy.

Ad. 5

Zgłoszenia (4) uczczenia pamięci żołnierzy AK **tablicą pamiątkową**:

Wskazane lokalizacje tablicy:

- Cmentarz Wojskowy przy ul. Prandoty
- ulica Armii Krajowej
- okolice Muzeum Armii Krajowej (pomiędzy ul. Wita Stwosza i al. 29 Listopada)

Ad. 6

Zgłoszenia (204) uczczenia pamięci żołnierzy AK poprzez **wzniesienie pomnika**, w tym m.in.:

- pomnika „Wstęga pamięci” u stóp Wawelu (120)
- pomnika w miejscu po nieistniejącym pomniku u zbiegu ulic Armii Krajowej i Zarzecze (60)

W przypadku tej lokalizacji wskazane są różne formy pomnika:

- formy tradycyjne jak i forma obelisku o wys. ok. 20 m czy okazałego głazu;
- propozycja czytelnego eksponowania istniejącego postumentu z odpowiednią tablicą pamiątkową;
- w większości zgłoszeń proponuje się planowe zagospodarowanie zieleni na tym obszarze, tak aby stanowiła uzupełnienie i odpowiednie tło dla pomnika.

➤ pomnika w innych lokalizacjach (12):

- Plac Wielkiej Armii Napoleona
- Aleja Róż w Nowej Hucie
- Plac Inwalidów
- Bulwar Czerwieński (po drugiej stronie mostu Grunwaldzkiego)
- ul. Retoryka (skwer przy ul. Zwierzynieckiej lub Plac gen. Sikorskiego)
- Park im. Jordana, Planty, Błonia
- Kopiec Kościuszki
- teren przy Muzeum Armii Krajowej

➤ pomnika bądź obelisku w zieleni (12)
proponuje sytuowanie pomnika w parku/
na skwerze.

Wskazane lokalizacje to:

- u zbiegu ulic Armii krajowej i Zarzecze
- ul. Armii Krajowej
- otoczenie Muzeum Armii Krajowej

Ad. 7

Zgłoszenia (29) uczczenia pamięci żołnierzy AK poprzez utworzenie parku bądź skweru ze wskazaniem – w znakomitej większości – lokalizacji przy ul. Armii Krajowej, w tym również miejsca po nieistniejącym pomniku.

Wskazano również:

- Plac Inwalidów
- teren po byłym motelu „Krak”
- skwer u zbiegu ul. Zwierzynieckiej i Powiśle
- osiedle np. Prokocim, Kuźnica Kołłątajowska
- otoczenie restaurowanych fortów
- okolice Kopca Kościuszki
- Park Grzegórzecki

Ad. 8

Zgłoszenia (4) uczczenia pamięci poprzez posadzenie symbolicznego drzewa

np. na:

Placu Wielkiej Armii Napoleona

lub

na Bulwarze Czerwieńskim.

Ad. 9

Zgłoszenia (19) uczczenia pamięci na inne sposoby niż ww. wymienione to m.in.:

- doposażenie oddziału Szpitala Uniwersyteckiego
- opieka nad żyjącymi żołnierzami
- utworzenie funduszu pomocy weteranom Armii Krajowej
- nowy pawilon w Domu pomocy Społecznej
- kompleksowy remont istniejącego pomnika żołnierzy Armii Krajowej na Cmentarzu Rakowickim
- budowa kopca

- trasa turystyczna szlakiem Armii Krajowej
- nazwanie jednej ze szkół im. Armii Krajowej
- cykliczne wydarzenie np. bieg im. Armii Krajowej
- miejski konkurs dla młodzieży z wiedzy o Armii Krajowej
- cykliczna gra terenowa dla młodzieży
- utworzenie z drzew alei pamięci
- hologram żołnierza przy Muzeum AK
- edukacja i popularyzacja wiedzy o Armii Krajowej

10 zgłoszeń zawierało więcej niż jedną formę uczczenia żołnierzy AK, m.in.:

- utworzenie skweru im. Armii Krajowej z postumentem przy ul. Armii Krajowej (miejsce po byłym pomniku) oraz skweru przy Muzeum AK im. żołnierzy AK
- posadzenie drzewa – dębu obok tablica w parkowym otoczeniu – ul. Armii Krajowej wraz ze ścieżką edukacyjną (miejsce po byłym pomniku) oraz pomnik przy Muzeum AK
- finansowe wsparcie Muzeum AK oraz gaj przy ul. Armii Krajowej (miejsce po byłym pomniku)
- obelisk przy Muzeum AK oraz pomnik przy ul. Armii Krajowej (miejsce po byłym pomniku)
- nowy plac im. Armii Krajowej oraz usypanie kopca między 2 i 3 obwodnicą
- nazwanie im. Bohaterów AK powstającej formy architektonicznej np. kładki łączącej Kazimierz z Ludwinowem oraz posadzenie szpaleru drzew wzdłuż ul. Armii Krajowej
- tablica pamiątkowa na znaczącym obiekcie w centrum oraz kładka pieszo-rowerowa łącząca Kazimierz z Ludwinowem
- dom kultury lub stypendium bądź dom dla weteranów

Zgłoszenia (5) z propozycją uczczenia żołnierzy AK bez określenia formy bądź wskazania lokalizacji

4 ze wskazanym miejscem - ul. Armii Krajowej, skrzyżowanie ulicy Armii Krajowej i Zarzecze, miejsce po nieistniejącym pomniku oraz otoczenie Muzeum Armii Krajowej.

1 ze wskazaną formą - pomnik bez określenia lokalizacji z uwagą, że inna niż Bulwar Czerwieński, który jest miejscem rekreacji.

**Pełny raport z konsultacji społecznych
będzie opracowany po zakończeniu III etapu
(który rozpoczynamy dzisiaj spotkaniem)
i posłuży władzom Krakowa do podjęcia decyzji odnośnie
formy i miejsca uczczenia pamięci żołnierzy Armii Krajowej
w Krakowie**

Dziękujemy za uwagę!